

# סיפורי ספר

האח הגדול רואה הכל

נודע לנו ממקור מוסמך:  
האילם אמר, שהחרש שמע שהעיוור  
ראה שני פיסחים רצים אחר איש  
קרח, לתלוש שעריו מראשו.

נאמר עליו, על נחום זלכנסקי הקשיש, שהוא מלח הארץ. לעומת זאת, על נכדו הבכור -  
יחיעם כזבני, נוהגים הבריות לומר שהוא "הפלפל שמתבל את סלט החיים הקיבוציים".  
עוד משחר ילדותו גילה יחיעם נטייה מוזרה, אשר הלכה והתחזקה עם השנים, לספר כזבים  
כיד הדמיון הטובה עליו. פשפש בנבכי ההיסטוריה העלה ש"התפוח לא נפל רחוק מהעץ",  
וזאת משום שאביו של יחיעם - צבי זלכנסקי, היה ידוע כאלוף מספרי הצי'זבטים של  
הגדוד השמיני של הפלמ"ח. בעוד שעמיתיו למקצוע הבדאות הסתפקו בילקוטים עמוסי  
כזבים, הרי צבי היה מסתובב בין המשלטים ו"יורה" את הצי'זבטים שלו לכל עבר מתוך  
קיטבג דחוס ונפוח שבקושי הכיל את כל מטען הבדיות שלו. אך אם אפשר לראות במידה  
מסוימת תהליכים תורשתיים כאחראים לנטייתו המוזר רוח של כזבני הצעיר הרי אין  
להתעלם מהתפקיד המכריע שאותו מילא מרקו הרומני בעל שן הזהב בעיצוב נפשו שטופת  
הפנטזיות של הנער הרך. מרקו זה, שעבד שנים רבות במכון האספסת (עד שנסגר), היה  
ידוע כאיש שתשעים אחוז מדבריו הם שקר ועשרה אחוזים - מילות קישור. במשך  
שעות ארוכות היה יחיעם ניצב ליד דוד הייבוש הענקי שהסתובב לו לאיטו, ומאזין  
ברוב קשב ל"פנינים" שבקעו מפיו של הרומני. והתוצאות לא אחרו לבוא; באחר צהרים  
שטוף שמש אחד הופיע יחיעם נרגש ונרעש בבית הוריו והכריז בהתרגשות: "מרקו אמר  
שהוא ראה צלחת מעופפת טסה מעל שטח ג' לכיוון הפרדס". הכרזות מעין אלה, המשיכו  
להישמע בחלל בית משפחת כזבני בתדירות הולכת וגוברת; אך עם השנים, הפכו הללו  
להיות יותר ויותר מתוחכמות, אם כי יש לציין שההורים, ובעיקר צבי, לא היו מודאגים  
יתר על המידה ממהלך העינינים ואצל צבי אף יכולת להבחין בשמץ גאוה בכנו, אשר  
המשיך במסורת המשפחתית המפוארת.

"טבילת האש" המעשית הראשונה עברה על יחיעם כאשר בקייץ לוהט אחד הגיע לקיבוץ  
מחנה עבודה של קן "הנוער העובד" מקרית אוננו. עוד בערב הראשון להגיעם גייס יחיעם  
את הילדים הנבוכים למבצע חירום יוצא מגדר הרגיל - להחזיק את מגדל המים פן יתמוטט  
ויגרם לאסון. רק מאוחר בלילה שיחרר יחיעם את הילדים המותשים ואיפשר להם לעזוב  
את משמרתם ליד המגדל, לאחר שגייס כמה שותפים לדבר עבירה, מבין בני המשק, אשר  
"החליפו" את העירוניים במילולי המשימה הקדושה.

למחרת המשיכו יחיעם וחבר מרעיו "למכור לוקשים" לחניכי תנועת הנוער, שעדיין היו  
המומים ממאורעות הלילה הקודם, ושלחו אותם לכל מיני משימות "חשובות" בכל רחבי  
המשק; אחדים גילו בשקדנות את זקנו של התייש במשק הילדים, אחרים ניגבו כמסירות  
אין קץ את האבק מעל עלי שיחי הכותנה ליד הדרך המובילה למטע, והשאר הדביקו עלים  
של עץ חרוב על פסל מתכת דמוי עץ שהיה זרוק ליד מחסן חומרי הבניין.

בתקופת גיל ההתבגרות חלפו להם תעלולי הילדות וכזבני ג'וניור החל להתעניין  
בנושאי ריגול, צבא, מלחמה וכיוצא באלה, אשר מצאו באופן טבעי את כטויים גם במעלליו  
אפופי הכזב של יחיעם. כך, למשל, סיפר לקצין או"ם נורווגי, אותו פגש בפאב בקרית  
שמונה, שארבעת הגלילים המאורכים והכסופים אשר עומדים ליד האגף הדרומי של בית -  
החרושת הם למעשה סוללת טילי קרקע - קרקע מדגם סודי ביותר אשר מוסווים בחור  
מתקן תעשייתי תמים.

לקח הרבה זמן לשכנע את קציני האו"ם הבכירים שנזעקו למקום לבדוק את "אתר השילוח"  
שהמדובר הוא רק במיכלים לאיחסון חומר גלם עבור המפעל ולא באיזה כלי משחית נוראי.  
כעבור כמה חודשים שוב הבריק יחיעם כאשר סיפר למתנדב הולנדי שעבד עימו כי המאווררים  
הגדולים שהותקנו במטע האבוקדו לצורך מניעת קרה הם מכשירי ראדאר מתוחכמים  
שמגלים מטוסי אויב המתקרבים בגובה נמוך מאוד. לאחר שבועות אחדים פורסמה ה"ידעה"  
הזו בהבלטה רבה בעיתון רב-תפוצה בהולנד. אבל לשיא גאוניותו הגיע אשף סיפורי  
הבדים בקיץ האחרון, כאשר בוקר אחד הוא עוצר אותי ליד בניין המזכירות החדש, שבנייתו  
נשלמה זה עתה, מצביע לעבר גג הרעפים המרשים ושואל: "מה אתה רואה שם תקוע בין הרעפים?"  
לאחר בדיקה מדוקדקת השבתי כי זה נראה לי כבקבוק אורג'נה משפחתי שתקע שם איזה  
פזעל בזמן הנחת הרעפים. "לא ולא" ענה כזבני בחיוך ממתיק סוד "זוהי מצלמת טלוויזיה  
נסתרת", אחר כך הסביר יחיעם באריכות כי האח הגדול עוקב אחרי תנועותינו באמצעות

מצלמה זו, הוא יודע בדיוק מתי אנחנו מגיעים לעבודה, באלו שעה אנחנו הולכים לארוחות ומי הם האנשים היוצאים במכוניות של הקיבוץ ממגרש החניה. "שטויות" פלטתי והמשכתי בדרכי למינימרקט לקחת חלב, אך המחשבה המטרידה שמישהו עוקב אחרי המשיכה לנקר במוחי ולא הרפתה ממני. עברו כמה חודשים מאז שדיווח לי יחיעם שכל תנועותי נצפות וברשמות, אך החפץ העגול והשקוף לא נעלם מהאגף הצפוני של גג המזכירות החדשה. גם בצד המזרחי של הגג הנ"ל נפער סדק צר בין הרעפים אשר רק הגביר את חשדנותי וחששותי. לאט לאט התחלתי להשתכנע שייחכן והפעם צודק יחיעם ובאמת מישהו עוקב אחר כל תנועותינו ומפקח על כל צעדינו מגג המזכירות החדשה באמצעות ציוד עיקוב משוכלל אשר מוסתר מתחת לגג המכושף ההוא. ועד שלא יוכח אחרת, אני משתדל לשפר את דרכי ולהתנהג כראוי ביודעי שעיניו של "האח הגדול" פקוחה תמיד.

אורי גדרון

